

POSTANOWIENIE

30 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 30 lipca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.
przeciwko A. J. i A. W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 16 września 2024 r., I ACa 1510/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

M.L.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Bank S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 16 września 2024 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych

funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lutego 2023 r., I USK 529/21, postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, postanowienie Sądu Najwyższego z 10 lutego 2023 r., I CSK 4691/22).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia SN z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji

prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (zob. postanowienia SN z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/06).

W ocenie autora skargi kasacyjnej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzającego się do ustalenia:

„Czy przy dokonywaniu oceny klauzul przeliczeniowych, tj. klauzul przewidujących stosowanie kursu kupna do wypłaty kredytu lub kursu sprzedaży do spłaty rat kapitałowo - odsetkowych, wynikającego z Tabeli kursowej Banku, z perspektywy abuzywności, należy uwzględnić, że art. 111 ust. 1 pkt 4) Prawa bankowego daje (i dawał w czasie zawierania umowy) bankowi podstawę do ustalania kursów w Tabeli kursowej banku i żaden przepis prawa nie przewidywał w dacie zawarcia umowy kredytu obowiązku wskazywania w jej treści sposobu ustalania kursów walut, a w konsekwencji umowy o kredyt denominowany odzwierciedlały ówczesnie obowiązujący model ustawowy i w tym zakresie powinny być wyłączone spod oceny z perspektywy abuzywności zgodnie z art. 1 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich [dalej: dyrektywa Rady 93/13]?”

Jednocześnie zdaniem skarżącego w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności oraz praktyce sądów tj.:

1. art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13,
 2. art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13,
 3. art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 1 pkt 1 lit. a) i art. 4 ustawy antyspreadowej,
 - 4) art. 69 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe.
- dokonanej w odniesieniu do umów kredytów we frankach szwajcarskich.

Rozbieżności te odnoszą się do ustalenia:

A) Czy w świetle prawidłowej wykładni art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 możliwe jest dalsze wykonywanie umowy kredytu w CHF, w której już od momentu jej zawarcia zastrzeżona jest możliwość spłaty rat kapitałowo - odsetkowych bezpośrednio w walucie CHF i wypłaty kredytu w tej

walucie, po wyeliminowaniu z niej, uznanych za abuzywne, klauzul przeliczeniowych:

- bez wypełnienia powstałej w ten sposób luki w umowie, z zachowaniem pozostałych postanowień umownych,
- przez wypełnienie powstałej w ten sposób luki w umowie zastosowaniem art. 358 k.c.,
- przez wypełnienie powstałej w ten sposób luki w umowie zastosowaniem art. 56 k.c. w zw. z art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe.

Czy też prawidłowa wykładnia art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 prowadzi do wniosku, że eliminacją klauzul przeliczeniowych z umowy kredytu frankowego winna prowadzić do upadku (nieważności) całej umowy kredytu, z uwagi na brak możliwości dalszego jej wykonywania?

B) Czy klauzule przeliczeniowe, których zastosowanie zgodnie z umową nie jest obligatoryjne dla kredytobiorcy z uwagi na zastrzeżoną w umowie możliwość spłaty rat kapitałowo - odsetkowych i wypłaty kredytu bezpośrednio w walucie kredytowania - CHF, mogą być uznane za naruszające interesy konsumentów i jako takie za abuzywne na gruncie art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13? Czy też prawidłowa wykładnia wskazanych artykułów wyłącza możliwość powoływania się na abuzywność tego typu fakultatywnych dla konsumenta postanowień (a w dalszej kolejności na nieważność umowy z tej przyczyny), z uwagi na brak obligatoryjnego związania konsumenta treścią danego warunku umownego i brak obligatoryjnego obciążenia go klauzulą ryzyka walutowego?

C) Czy prawidłowa wykładnia przepisu art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 1 pkt 1 lit. a) oraz art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw oznacza, że wejście w życie ustawy antyspreadowej z dniem 26 sierpnia 2011 r. potwierdziło ważność umów o kredyt frankowy zawartych przed dniem wejścia w życie ww. ustawy i zawartych w nich postanowień oraz wykonalność umów tego typu, które nie określały zasad ustalania kursu wymiany na potrzeby stosowania umowy kredytu i wyeliminowało abuzywny charakter postanowień umownych? Czy też prawidłowa wykładnia wskazanych

artykułów nie wyłącza możliwości powoływania się na abuzywność klauzul związanych ze sposobem określania kursu waluty, po jakim ma być dokonywana wypłata kredytu i spłata rat kapitałowo - odsetkowych, zawartych w umowach kredytów frankowych, które podpisane i realizowane były jeszcze przed wejściem w życie tej nowelizacji?

D) Czy w świetle prawidłowej wykładni art. 69 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe umowa kredytu wyrażonego w walucie CHF, w której zastrzeżono na rzecz kredytobiorcy możliwość wypłaty i spłaty kredytu w walucie kredytowania (CHF) z jednoczesnym umożliwieniem mu wypłaty i spłaty kredytu w innej walucie niż waluta produktu kredytowego, jest umową kredytu czysto walutowego niezależnie od tego, czy kredytobiorca skorzysta z opcji wypłaty i spłaty kredytu w walucie rodzimej? Czy też faktyczna wypłata i spłata kredytu w walucie innej niż waluta kredytowania przekreśla walutowy charakter takiej umowy i nadaje jej automatycznie charakter umowy kredytu denominowanego (kredytu złotowego z zamieszczoną w nim klauzulą waloryzacyjną)?

Mimo obszerności rozważań wniosku, jego bliższa analiza nie pozwalała uznać, by w sprawie wystąpiły wskazywane przez skarżącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarga kasacyjna nie uwzględnia orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym potwierdzony został – w kwestiach objętych skargą kasacyjną – kierunek uwzględniony przy rozstrzyganiu sprawy przez Sąd Apelacyjny (zob. m.in. wyroki SN z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 45; z 26 maja 2022 r., II CSKP 19/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 47; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 48; z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 50; z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 51; z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 656/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 52; z 28 września 2022 r., II CSKP 412/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 54; z 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1016/22; z 18 maja 2023 r., II CSKP 1164/22; z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22; z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1753/22; z 12 grudnia 2023 r., II CSKP 1549/22; z 20 grudnia 2023 r., II CSKP 1888/22; z 24 czerwca 2025 r., II CSKP 941/24; uchwałę z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22, OSNC 2022, nr 11, poz. 109).

Przed wszystkim jednak została wydana uchwała całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, OSNC 2024, nr 12, poz. 118, wiążąca wszystkie składy Sądu Najwyższego (art. 88 u.SN).

W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że można wyróżnić trzy rodzaje kredytów: indeksowany, denominowany i walutowy. Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w kredycie indeksowanym kwota kredytu jest wyrażona w złotych, w tej walucie jest wypłacana, ale w momencie wypłaty ulega ona przeliczeniu na walutę obcą, w tym przypadku CHF, po kursie kupna tej waluty ustalonym w tabeli kursów walut obcych kredytującego banku, stanowiąc tak zwane saldo kredytu do spłaty przez kredytobiorcę, na zasadach określonych w umowie. W kredycie denominowanym kwota kredytu jest od początku wyrażona w walucie obcej, jednakże zgodnie z celem umowy i porozumieniem obu stron, zostaje wypłacona kredytobiorcy w złotych po przeliczeniu kwoty kredytu wyrażonej w walucie obcej na złote po kursie kupna tej waluty ustalonym w tabeli kursów walut obcych kredytującego banku. W obu omówionych przypadkach kredytobiorca spłaca raty kredytu w złotych po przeliczeniu rat wyrażonych w walucie obcej na złote po kursie sprzedaży tej waluty ustalonym w tabeli kursów walut obcych kredytującego banku. W przypadku kredytu walutowego, kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, w tej walucie zostaje wypłacona kredytobiorcy i w tej walucie spłaca on poszczególne raty kredytu; transfery występują zatem wyłącznie w walucie obcej. W tym ostatnim przypadku kredytobiorca może żądać od kredytodawcy wypłaty kredytu w walucie obcej, a w pozostałych wypadkach wyłącznie waluty krajowej. Jak podkreślono, o kredycie walutowym można mówić jedynie wówczas, gdy umowa jednoznacznie ustala kwotę kredytu udzielonego i faktycznie wypłaconego kredytobiorcy wyłącznie w walucie obcej i przewiduje spłatę rat wyłącznie w walucie udzielonego kredytu. W innych przypadkach, umowa wprowadzająca mechanizm przeliczenia czy to kwoty udzielonego kredytu czy to rat kredytu z waluty obcej na złote polskie lub odwrotnie, nie stanowi umowy kredytu walutowego w opisanym wyżej rozumieniu, w związku z czym nie sposób przyjąć, że wolą stron w tej sprawie było zawarcie tego rodzaju umowy (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 sierpnia 2024 r., I CSK 1109/23).

Wbrew twierdzeniom skarżącego, z ustaleń Sądów *meriti* wynika, że poprzednik prawny powoda zawarł z pozwanymi umowę kredytu, w której wprowadzie kwota kredytu została określona w walucie obcej (CHF) na kwotę 63 421,21 CHF, natomiast kredyt został uruchomiony w walucie polskiej. W umowie ustalono jednocześnie, że kwota ta zostanie przekazana na rachunek bankowy zbywców nieruchomości prowadzony w walucie polskiej; z treści umowy nie wynikała zatem możliwość wypłaty umówionej kwoty kredytu w walucie obcej. Sąd ustalił ponadto, że chociaż formalnie spłata kredytu miała następować przez wpłaty na rachunek prowadzony w CHF, to jednocześnie w umowie tej znalazły się postanowienia charakterystyczne dla tzw. kredytów frankowych, dotyczące spłaty kredytu w walucie polskiej po tzw. przewalutowaniu. W świetle wszystkich postanowień umownych, interpretowanych zgodnie z obiektywną metodą wykładni oraz z uwzględnieniem okoliczności zawarcia umowy, z których wynikało, że kredytobiorcy wnieśli o udzielenie im kredytu z przeznaczeniem na zakup nieruchomości położonej w Polsce, Sąd Apelacyjny trafnie ocenił, że przedmiotowa umowa kredytu z 12 stycznia 2006 r. stanowiła umowę kredytu denominowanego w walucie obcej (CHF), w której ta waluta służyła jedynie do wyrażenia wartości kredytu. Wobec powyższego, przedstawiona przez skarżącego wątpliwość dotycząca charakteru umowy kredytu, w której zastrzeżono na rzecz kredytobiorcy możliwość wypłaty i spłaty w walucie kredytu, nie ma znaczenia dla rozpoznania przedmiotowej sprawy jako sformułowana w oderwaniu od ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 k.p.c.).

W odniesieniu do przytoczonego zagadnienia prawnego, we wniosku nie przywołano dostatecznej argumentacji, która mogłaby uzasadniać, że w świetle brzmienia art. 111 ust. 1 pkt 4 pr. bank. kwestia dopuszczalności weryfikacji pod kątem abuzywności klauzul przeliczeniowych zawartych w umowach kredytowych, odsyłających do tabel kursowych banku, stanowi w istocie zagadnienie wykraczające stopniem skomplikowania poza typowe wątpliwości interpretacyjne stanowiące immanentny element procesu sądowego stosowania prawa. Okoliczność, że zgodnie z powołanym przepisem banki są zobowiązane do ogłaszania w sposób ogólnie dostępny stosowanych kursów walutowych nie

oznacza przy tym, że warunki umowne odsyłające do kursu stosowanego przez bank (tabelarycznego) odzwierciedlają przepis ustawy w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13. Wyjątek określony w tym przepisie wymaga, aby konkretny warunek umowny odzwierciedlał treść przepisu prawa mającego zastosowanie między umawiającymi się stronami niezależnie od ich wyboru, ewentualnie mającego domyślne zastosowanie w braku odmiennego uzgodnienia między stronami, przy czym należy go interpretować ściśle (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z 21 grudnia 2021 r., C-243/20, DP i SG przeciwko Trapeza Peiraios AE, ECLI:EU:C:2021:1045 i powołane tam dalsze orzecznictwo oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 30 marca 2023 r., I CSK 2897/22). Kurs walut obcych ogłaszany przez bank na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 4 pr. bank. wiąże klientów banku przy dokonywaniu z bankiem czynności prawnych w okresie od ogłoszenia kursu do ogłoszenia nowego kursu. Istotne jest tu jednak to, że nie można umową z wiązać konsumenta kursami, które dopiero zostaną ogłoszone, a orzecznictwo jednolicie uznaje takie związanie przyszłym kursem za niedozwolone.

Stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień umownych pozostawiających możliwość ustalania kursu CHF, a w konsekwencji wysokości świadczeń stron, arbitralnej decyzji jednej ze stron, jest jednolicie przyjmowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Takie uregulowanie umowne uznawane jest za niedopuszczalne, niezależnie od tego, czy swoboda przedsiębiorcy (banku) w ustaleniu kursu jest pełna, czy też w jakiś sposób ograniczona (zob. np. wyroki SN: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 30 maja 2023 r., II CSKP 1536/22; z 22 czerwca 2023 r., II CSKP 1484/22; z 23 czerwca 2023 r., II CSKP 1464/22, i z 12 grudnia 2023 r., II CSKP 1549/22).

Prawidłowo też Sąd drugiej instancji przyjął, że postanowienie o odesłaniu do tabeli kursowej banku dotyczy głównego świadczenia stron, jak również – przy ocenie tego postanowienia pod kątem jego niejednoznaczności warunkującej ocenę na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. – że kryterium to odnosi się nie tylko do tekstu warunku, lecz także mechanizmu jego działania. Aby odesłanie było dozwolone,

w umowie musiałyby zostać zawarte szczegółowe zasady ustalania kursu, tak aby kredytobiorca sam mógł obliczyć ten kurs w danej chwili. W sprawie, w której wniesiona została skarga kasacyjna, sytuacja taka nie miała miejsca.

Jeśli chodzi o postulowaną przez skarżącego możliwość utrzymania umowy kredytu w mocy, pomimo stwierdzenia w niej niedozwolonych klauzul przeliczeniowych, to w uchwale całej Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, Sąd Najwyższy stwierdził, że w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów (pkt 1). W razie zaś niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie (pkt 2).

Sąd Najwyższy konsekwentnie też przyjmuje, że wejście w życie ustawy antyspreadowej, którą w art. 69 pr. bank. dodano ustęp 3, nie wpłynęło na ocenę abuzywności postanowień umów kredytu zawartych wcześniej oraz konsekwencji prawnych wynikających z tej oceny (zob. m.in. wyroki SN: z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20; z 26 kwietnia 2022 r., II CSKP 550/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 894/22; z 10 marca 2023 r., II CSKP 1017/22; z 6 czerwca 2023 r., II CSKP 1159/22, i z 8 listopada 2023 r., II CSKP 1530/22; postanowienia SN: z 28 listopada 2022 r., I CSK 934/22; z 31 sierpnia 2023 r., I CSK 4401/22; z 6 października 2023 r., I CSK 927/23, i z 31 października 2023 r., I CSK 4607/22). Jest to konsekwencją stanowiska, że oceny czy postanowienie umowne jest niedozwolone, dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (zob. uchwałę SN z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2) i od tego momentu klauzule abuzywne nie są wiążące dla konsumenta, chyba że konsument wyrazi świadomą wolę na objęcie go takim postanowieniem umownym. Skutek niezwiązania klauzulą abuzywną *ex tunc* oznacza, że zdarzenia o charakterze następczym w stosunku do daty zawarcia umowy zawierającej taką klauzulę pozostają bez znaczenia dla niewiążącego charakteru niedozwolonych postanowień umownych.

Uznać zatem należy, że kwestie wskazywane przez skarżącego w ramach występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeby wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów zostały już wyczerpująco wyjaśnione w orzecznictwie SN i TSUE i obecnie nie wymagają dalszej analizy.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

M.L.

[SOP]